

Вісник
НУВГП

УДК 657.1:004

<https://doi.org/10.31713/ve4201819>**Сиротинська А. П., к.т.н., доцент кафедри обліку і аудиту**

(Національний університет водного господарства та

природокористування, м. Рівне), **Сиротинський О. А., к.т.н., доцент****кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних,****сільськогосподарських машин і обладнання** (Національний

університет водного господарства та природокористування, м. Рівне),

Смалько М. М., студентка групи БД-41 (Національний транспортний

університет)

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ СУБ'ЄКТАМИ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

У статті окреслені завдання облікових інформаційних систем для суб'єктів державного сектору. На прикладі системи «UA-Бюджет» розглянуті принципи автоматизації бюджетного обліку. Представлені етапи впровадження та використання системи «UA-Бюджет». Досліджені практичні аспекти налагодження облікової інформаційної системи, реєстрації документів, операцій та отримання звітів. Розглянуті особливості функціонування системи «UA-Бюджет», що дозволить суб'єктам державного сектору економіки уникнути помилок при її використанні та забезпечать достовірність облікових даних.

Ключові слова: державний сектор, автоматизація бюджетного обліку, облікова інформаційна система, інструментарій облікової інформаційної системи.

Постановка проблеми. Сучасна економічна ситуація характеризується трансформацією середовища функціонування суб'єктів господарювання державного сектору економіки. Реформування бюджетного обліку спричиняє трансформацію його організаційних форм та призводить до стрімкого розвитку автоматизації процесів обробки облікових даних, формування та аналізу різних форм звітності, прийняття управлінських рішень. Сьогодні інформаційним системам (ІС) державного сектору відводиться роль засобів забезпечення відкритості публічної інформації та державних закупівель, ефективної взаємодії між суб'єктами бюджетних відносин, оптимізації витрат та оперативності прийняття управлінських рішень.

Серед програмного забезпечення для державного сектору економіки облікові інформаційні системи є найбільш використовувані.

Оскільки вони забезпечують введення, обробку та збереження облікових даних, які є цілісним інформаційним забезпеченням системи управління бюджетними коштами. Проте, функціональні можливості таких програм, згідно з експертними оцінками і спостереженнями, суб'єктами державного сектору економіки використовуються не повністю. Це пов'язане з недостатністю практичних рекомендацій з налаштування та використання таких ІС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації облікового процесу в державному секторі економіки та його реформування є об'єктом досліджень багатьох науковців. Зокрема, проблеми нормативно-правового регулювання суб'єктів державного сектору розглядалися Л.В. Гізатуліною [1]. Н.І. Сушко вивчалися актуальні питання запровадження національних стандартів бухгалтерського обліку в державному секторі [2]. С.В. Свірко досліджувалися підсумки модернізації бюджетного обліку в Україні [3].

Сьогодні проблеми організації обліку в державному секторі економіки нерозривно пов'язані із запровадженням облікових інформаційних систем. Теоретичні та практичні аспекти використання сучасних інформаційних технологій в обліковому механізмі державного сектору економіки досліджувала Т.В. Ларікова [4]. О.А. Сарапіна, Т.А. Пінчук вивчали особливості впровадження інформаційної системи «ДЕБЕТ Плюс» у бюджетних установах [5].

Невирішені складові загальної проблеми. Проведений аналіз останніх наукових публікацій з питань організації обліку та ІС в бюджетній сфері показав, що переважною більшістю науковців досліджуються особливості нормативно-законодавчого регулювання облікового процесу та розглядаються функціональні можливості ІС. Поряд з цим залишаються поза увагою практичні аспекти впровадження та використання облікових інформаційних систем суб'єктами державного сектору.

Метою статті є вивчення особливостей облікових програм, зокрема, системи «UA-Бюджет» та розробка рекомендацій з її впровадження та використання суб'єктами державного сектору економіки.

Викладення основного матеріалу. Сьогодні відбувається стрімкий розвиток інформатизації державного сектору економіки, що обумовлено запровадженням систем електронного адміністрування податків та подання звітності, відкритості використання публічних коштів та державних закупівель. На нашу думку, дискусійним є твердження Т.В. Ларікової про відставання розвитку інформаційних технологій для суб'єктів бюджетної сфери [4]. Сучасна ситуація характеризується зростанням пропозицій з боку розробників програмного забезпечення та обсягів впровадження ІС для суб'єктів державного

сектору економіки. Роль цих програм у системі обліково-аналітичного забезпечення суб'єкта господарювання полягає у автоматизації:

- обліку фінансування згідно кошторису за загальним та спецфондом;
- обліку казначейського обслуговування, активів, зобов'язань, капіталу;
- обліку доходів та витрат у розрізі кодів бюджетної класифікації;
- формування облікових регістрів;
- складання фінансової, бюджетної, податкової та іншої звітності;
- вивантаження в електронному вигляді даних для передачі до Державної казначейської служби України (ДКСУ), Єдиного ВЕБ-порталу використання публічних коштів E-Data, вищестоящих організацій тощо.

Правильна організація бюджетного обліку в ІС має важливе значення для суб'єктів державного сектору економіки і впливає на якість та достовірність показників фінансової та бюджетної звітності. Використання інформаційних систем в обліковому процесі бюджетних установ сприяє забезпеченню правильності та повноти звітності, а також зменшує трудомісткість цього процесу.

В Україні ринок інформаційних технологій автоматизації бюджетного обліку представлений програмами різних розробників, провідними з яких є системи «Дебет Плюс», «ІС-ПРО бюджет», «Мастер Бухгалтерія», «FIT-Бюджет», «UA-Бюджет» та інші. Крім цього, суб'єкти державного сектору економіки використовують програми ДКСУ для:

- управління рахунками установи в ДКСУ («Система дистанційного обслуговування ПТК "Клієнт казначейства – Казначейство»»);
- подання електронної звітності (АС «Є – Звітність»)

Принципи обробки даних в облікових ІС суб'єктів державного сектору полягають у реєстрації первинних документів, що підтверджують господарські операції, обробляючи дані яких формуються реєстри та звіти. Характерною рисою облікових даних в ІС суб'єктів державного сектору є наявність значного набору аналітики. Так, облік господарських операцій додатково організований у розрізі видів бюджету (державний чи місцевий), джерел фінансування (загальний та спеціальний фонди, інші джерела власних надходжень), кодів бюджетної класифікації (КВК, КПК, КФК, КДБ, КЕКВ).

Серед облікових ІС найпростішою в освоєнні та впровадженні є вітчизняна система «UA-Бюджет», функціональні можливості якої забезпечують повноту автоматизації бюджетного обліку: складання

планово-фінансових документів, реєстрації первинних документів, створення господарських операцій, формування звітності, електронний обмін інформацією з системами ДКСУ, електронного документообігу та іншими системами [6].

В програму розробники заклали певні принципи автоматизації бюджетного обліку, недотримання яких призводить до помилок і спотворень інформації. Найчастіше результатом останніх є:

- невідповідність господарських операцій кошторисним призначенням;
- неправильність аналітичного обліку доходів та витрат, наслідком чого може бути спотворення показників звітності.

Впровадження та використання програми можна умовно поділити на етапи:

- 1) налагодження системи та внесення початкових залишків,
- 2) створення планових фінансових документів,
- 3) реєстрація первинних документів та створення операцій,
- 4) узагальнення даних з використанням реєстрів та звітів.

Налагодження системи рекомендується виконувати на початку роботи з «UA-Бюджет», оскільки вони визначають принципи автоматизованої обробки облікової інформації та роботи користувачів. Налагодження системи полягають у визначенні налаштувань обліку (рисунок) та користувачів. Останні являють собою значення «за замовчуванням», тобто ті, що автоматично встановлюються при реєстрації документів, і, таким чином, прискорюють роботу користувача.

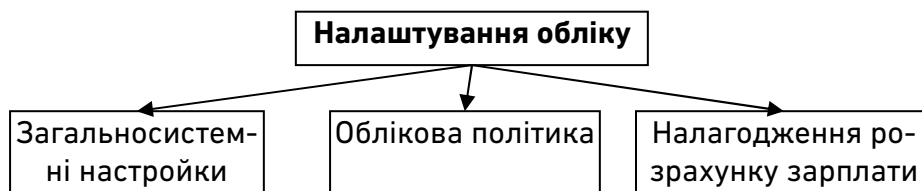

Рисунок. Налаштування обліку в системі «UA-Бюджет»

Загальносистемні налаштування визначають значення «за замовчуванням» та встановлюють доступність реєстрації певних операцій бюджетною установою.

Облікова політика в системі «UA-Бюджет» визначає:

- розрізи аналітичного обліку розрахунків з контрагентами, доходів та витрат, грошей,
- метод розрахунку собівартості запасів при їх списанні,
- періодичність нарахування амортизації необоротних активів,
- параметри щодо обліку ПДВ,
- необхідність використання даних з Єдиного закупівельного сло-

вника,

- потреба ведення обліку з використанням рахунків класу 9,
- налагодження відображення дат при проведенні фінансових зобов'язань,
- налагодження контролю проведення плану асигнувань, договорів, юридичних та фінансових зобов'язань, платіжних доручень.

Налагодження розрахунку зарплати встановлюють:

- форми оплати праці, що використовують установою,
- необхідність обліку вечірніх і нічних годин роботи та розміри доплат за роботу в ці години,
- параметри обліку виплат Фонду соціального страхування,
- налаштування друкованих форм за розрахунками з персоналом.

Налаштування обліку в «UA-Бюджет» є концептуальною основою автоматизації облікової інформації. Відповідно до їх значень системою формується результат відображення синтетичних та аналітичних даних, узагальнення облікової інформації у регістрах і звітах, що чинить вплив на достовірність показників останніх.

Початкові залишки рекомендується реєструвати після налагодження системи та перед реєстрацією первинних документів і господарських операцій. Це забезпечить правильність облікових даних та достовірність їх відображення у звітності. Залишки реєструються шляхом запису операцій за рахунками бухгалтерського обліку з деталізацією за об'єктами аналітики у кореспонденції зі службовим рахунком 00. Залишки необоротних активів, матеріальних цінностей, заборгованості з контрагентами рекомендується вносити спеціальними документами, які при збереженні створюють кореспонденції з рахунком 00. В разі повноти та правильності реєстрації залишків сальдо рахунку 00 на початок періоду ведення обліку в програмі має бути відсутнім.

Внесення планових фінансових документів передбачає реєстрацію кошторису, плану асигнувань та коригувань до них. Якщо в налагодженнях облікової політики встановлена необхідність контролю планових фінансових документів, то при реєстрації плану асигнувань та коригувань до нього система здійснює контроль їх відповідності даним кошторисних документів.

Інформація проведених планових фінансових документів використовується системою при формуванні друкованих форм кошторису, плану асигнувань, плану використання бюджетних коштів.

Автоматизація господарських операцій в системі «UA-Бюджет» здійснюється з використанням балансових та позабалансових рахунків бухгалтерського обліку. Балансові рахунки відповідають плану

рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженому відповідним наказом Міністерства фінансів України. Позабалансові рахунки не передбачені чинними нормативними документами, вони є частиною методики ведення фінансового обліку в системі та призначені для обліку асигнувань, договорів, кошторисів, зобов'язань. Їх інформація використовуються при узагальненні та аналізі даних про виконання кошторисів, планів асигнувань, зобов'язань, касових доходів та видатків.

Господарські операції суб'єкта державного сектору економіки в системі «УА-Бюджет» можуть реєструватись одним із способів:

1) створення первинних документів, які при проведенні записують кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку, що відповідають реквізітам операції;

2) створення кореспонденцій рахунків бухгалтерського обліку, що відображають господарські операції вручну користувачем, при цьому первинні документи не використовуються.

Пріоритетним є перший спосіб реєстрації господарських операцій. Оскільки при проведенні документи, відповідно до їх видів, операцій та налагоджень системи, створюють кореспонденції рахунків з використанням балансових та позабалансових рахунків. Таким чином, забезпечується повнота облікового процесу. До складу системи «УА-Бюджет» входить більшість первинних документів, визначених чинними нормативними документами для суб'єктів державного сектору економіки.

Другий спосіб використовується у випадках, якщо в програмі відсутній документ, який дозволяє відобразити господарську операцію.

В налагодженнях облікової політики може бути встановлена необхідність контролю проведення деяких документів, що стосуються обліку розрахунків через Державну казначейську службу України. Так, при проведенні договорів з постачальниками матеріальних цінностей, робіт, послуг перевіряється щоб їх сума не перевищила залишки кошторисних призначень за відповідними КЕКВ. При реєстрації зобов'язань контролюється, щоб їх сума не перевищувала суму договору. При створенні фінансових зобов'язань перевіряється, щоб їх сума не перевищувала суму зобов'язань. При проведенні платіжних доручень перевіряється, щоб їх сума не перевищувала суму фінансових зобов'язань.

Дані документів, балансових та позабалансових рахунків бухгалтерського обліку використовуються при формуванні звітності, яка представлена стандартними, регламентованими, звітами за операціями з обліку необоротних активів, матеріальних цінностей, грошових

коштів, послуг, розрахунків з контрагентами та персоналом, картками аналітичного обліку, меморіальними ордерами. Стандартні звіти представлені відомостями рахунків бухгалтерського обліку, до регламентованої звітності включені фінансові, бюджетні, податкові та інші звіти.

Висновки. Окреслені практичні аспекти впровадження та використання облікової інформаційної системи для суб'єктів державного сектору «UA-Бюджет». Розглянуті етапи її впровадження та використання.

1. Гізатуліна Л. В., Шамрай Г. М. Доходи суб'єктів державного сектору: нормативно-правове регулювання. *Наукові праці НДФІ*. Київ, 2016. Вип. 4 (77). С. 94–101. 2. Сушко Н. І. Запровадження національних стандартів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності про виконання бюджетів. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. Херсон, 2017. Вип. 25. Ч. 2. С. 174–178. 3. Свірко С. В., Самчик М. Ю. Бюджетний облік в Україні: новації XXI ст. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Житомир, 2017. Вип. 1(36). С. 221–246. 4. Ларікова Т. В. Сучасні інформаційні технології в обліковому механізмі бюджетних установ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. Одеса, 2016. Вип. 19. С. 139–142. 5. Сарапіна О. А., Пінчук Т. А., Петриченко А. В. Удосконалення обліку в бюджетних установах в умовах використання сучасних інформаційних технологій (на прикладі системи «дебет плюс»). *Проблеми і перспективи економіки та управління*. Чернівці, 2017. Вип. 2 (11). С. 193–197. 6. UA-Бюджет. URL: <https://erp.ua-budget.com.ua/> (дата звернення: 05.06.2019).

REFERENCES:

1. Hizatulina L. V., Shamrai H. M. Dokhody subiektiv derzhavnoho sektoru: normatyvno-pravove rehuliuвання. *Naukovi pratsi NDFI*. Kyiv, 2016. Vyp. 4 (77). S. 94–101. 2. Sushko N. I. Zaprovezhennia natsionalnykh standartiv u bukhhalterskomu obliku ta finansovii zvitnosti pro vykonannia biudzhativ. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*. Kherson, 2017. Vyp. 25. Ch. 2. S. 174–178. 3. Svirko S. V., Samchuk M. Yu. Biud-zhetnyi oblik v Ukraini: novatsii KhKhI st. *Problemy teorii ta metodologii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*. Zhytomyr, 2017. Vyp. 1(36). S. 221–246. 4. Larikova T. V. Suchasni informatsiini tekhnologii v oblikovomu mekhanizmi biudzhethnykh ustanov. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya: Ekonomika i menedzhment*. Odesa, 2016. Vyp. 19. S. 139–142. 5. Sarapina O. A., Pinchuk T. A., Petrychenko A. V. Udoshkonalennia obliku v biudzhethnykh ustanovakh v umovakh vykorystannia suchasnykh informatsiinykh tekhnologii (na prykladi systemy «debet plus»). *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*. Chernihiv, 2017. Vyp. 2 (11).

S. 193–197. 6. UA-Biudzheth. URL: <https://erp.ua-budget.com.ua/> (data zvernennia: 05.06.2019).

Рецензент: д.е.н., професор Савіна Н. Б. (НУВГП)

Syrotynska A. P., Candidate of Engineering (Ph.D.), Associate Professor of the Chair of Accounting and Audit (National University of Water and Environmental Engineering, Rivne), **Syrotynskyi O. A., Candidate of Engineering (Ph.D.), Associate Professor of the Chair of Construction, Road, Reclamation, Agricultural Machinery and Equipment** (National University of Water and Environmental Engineering, Rivne), **Smalko M. M., Senior Student** (National Transport University)

PRACTICAL ASPECTS OF INFORMATION SYSTEM USE FOR PUBLIC SECTOR ENTITY

Accounting information systems are the most use among public sector software. However, according to recent expert estimations, their functionality are not use enough by public sector entities. This is due to lack of practical setup and use tips for the information systems. Practical aspects of information system implementation and use by public sector entities are studied insufficiently and need to be solved. The article is aimed at studying the features of accounting information systems, in particular the «UA-Budget» system, and development of recommendations for its implementation and use by public sector entities.

In the article the tasks of accounting information systems for public sector entities are described. In Ukraine, the IT public accounting automation market is represented by programs, the leading ones of which are «Debet-Plus», «IS-PRO Budget», «Master Accounting», «FIT Budget», «UA-Budget» etc. Among them, system «UA-Budget» is the simplest one regarding its development and implementation. In the article the principles of public accounting automation are considered in the «UA-Budget» system. The stages of «UA-Budget» system implementation and use are presented.

The practical aspects of accounting information system set-up, documents and business operation registration in it are investigated. The features of the "UA-Budget" system functioning are considered. It helps the public sector entities to avoid mistakes in using software and to provide the accounting data certainty.

Keywords: public sector, public accounting automation, accounting information system, public sector entity, instruments of the accounting information system.

Сиротинская А. П., к.т.н., доцент кафедры учета и аудита (Национальный университет водного хозяйства и природопользования, г. Ровно), **Сиротинский А. А., к.т.н., доцент кафедры строительных, дорожных, мелиоративных, сельскохозяйственных машин и оборудования** (Национальный университет водного хозяйства и природопользования, г. Ровно) **Смалько М. М., студентка группы БД-41** (Национальный транспортный университет)

ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМ СУБЪЕКТАМИ ГОСУДАРСТВЕННОГО СЕКТОРА

В статье намечены задачи учетных информационных систем для субъектов государственного сектора. На примере системы «UA-Бюджет» рассмотрены принципы автоматизации бюджетного учета. Представлены этапы внедрения и использования системы «UA-Бюджет». Исследовались практические аспекты настройки учетной информационной системы, регистрации документов, операций и получения отчетов. Рассмотрены особенности функционирования системы «UA-Бюджет», что позволит субъектам государственного сектора экономики избежать ошибок при ее использовании, и обеспечить достоверность учетных данных.

Ключевые слова: государственный сектор, автоматизация бюджетного учета, учетная информационная система, инструментарий учетной информационной системы.
